San Ġorġ: Ħamsin sena Bażilika (3)

George Francis Vella – georgefrancis.vella@gmail.com

Bħal kewkba fiddiena titliegħeb kburija f'wesgħet is-smewwiet, bħal ġawhra prezzjuża tiżżarġan sovrana qalb id-dehbijiet, bħal reġina grazzjuża ssaltan glorjuża minn tron il-ħakmiet, l-arma papali ta' **Piju XII** - irżina f'suritha u setgħana f'tagħlima - tixref fuqanija f'riġlejn il-koppla maestuża tal-bażilika ta' San Ġorġ u lsienha tħoll f'tennija: *"opus iustitiæ pax"*, "is-sliem frott il-ġustizzja".

Dan il-kliem mill-profeta Isaija (32:17) kien il-qalba ta' l-ewwel messaġġ li l-kardinal Eugenio Pacelli (1876-1958) xandar lid-dinja ta' żmienu hekk kif fis-sena 1939 intgħażel bħala s-suċċessur ta' Pietru u l-vigarju ta' Kristu fuq l-art. Mhux biss fisser kif "il-paċi, li hija rigal ta' Alla u mixtieqa mill-bniedem ġust, tiġi mill-imħabba u l-ġustizzja", iżda tul il-pontifikat tiegħu wera bid-dieher kemm kien tassew mgħallem fil-verità tal-ġustizzja, mitluf fis-seħer ta' l-imħabba u mħeġġeġ għall-kisba tal-paċi.

Filfatt il-kariżma qawwija tal-papa Piju XII tispikka l-aktar f'dawk l-episodji - kbar u żgħar - meta ruħ il-bniedem kienet imdaħħna biċ-ċpar tal-mibegħda u ħajtu sfat priża rħisa ta' l-inġustizzja. Min ma ġiex wiċċ imb'wiċċ mal-kefrija tat-Tieni Gwerra Dinjija, li ma nisslitx ħlief niket u mrar? Min ma semax bl-irvina li ġab dan il-kunflitt dinji fost il-poplu Lhudi, li kien għoddu għab fid-dlam taż-żminijiet? Min ma tkexkixx quddiem il-brutalità ta' l-awtorità Komunista f'Ewropa ostili għal Alla u l-ħolqien tiegħu? F'dan il-diżordni kollu Piju XII tabilħaqq *"exivit vincens ut vinceret"*, "ħareġ rebbieħ biex [ikompli] jirbaħ" (Apok 6:2): ħadha qatta bla ħabel kontra s-sistema qerrieda tat-totalitarjaniżmu Nazista, kif indikat tant tajjeb fl-ewwel enċiklika tiegħu *Summi pontificatus* ta' l-20 ta' Ottubru 1939; iġġieled bl-aħrax l-antisemitiżmu li kien qed jifni lill-kontinent Ewropew, billi anki ta kenn lil għadd kbir ta' Lhud li kienu qed jiġu ppersegwitati bla ħniena; ċanfar lil bosta mexxejja li kienu qed jheddu s-sinsla morali ta' pajjiżhom bl-iżolament tal-valuri bażiċi tar-rispett, tal-libertà u t-tolleranza minn kull qafas soċjali.

Filwaqt li Piju XII kien daqstant dinamiku fix-xena internazzjonali, huwa madankollu qatt ma warrab minn quddiem għajnejh it-tbatija li kienet taħkem lill-Knisja fuq kull livell, saħansitra parrokkjali. Daqskemm kien perseveranti fil-ħarsien tad-drittijiet tal-Lhud u l-konverżjoni tal-pagani, daqshekk ieħor kien mixgħul bl-imħabba paterna għal bintu - jew ommu - il-Knisja. Dan tista' tixhed għalih il-komunità parrokkjali ta' San Ġorġ tal-belt Victoria li fis-snin ħamsin kienet qed tissielet it-taqbida "l-kbira" kontra l-flaġelli ta' l-inġustizzja u l-oppressjoni li kienu għamlu minnha vittma bla ħtija u ħerba mill-personalità naturali tagħha. Iżda għax kien tassew surmast tal-verità, il-papa Piju XII xorta waħda lemaħ fuq wiċċha mżeblaħ il-ġmiel oriġinali tagħha li minkejja kollox baqa' jixrob mill-ilma safi ta' l-onestà evanġelika u baqa' jixxettel bla qatt jehda f'ħidma straordinarja għax-xandir tal-Kelma ta' Alla u f'servizz diżinteressat għall-ġid komuni ta' l-Għawdxin kollha. Għaldaqstant il-knisja parrokkjali ta' San Ġorġ ġiet mgħollija għad-dinjità ta' Bażilika Minuri nhar is-6 ta' Settembru 1958, u dan *"de speciali mandato Sanctissimi"*, "bi kmand speċjali tal-papa [Piju XII]". Bħal donnu Pacelli kien jaf li dan kien sa jkun l-att finali - rigoruż bħal dejjem fil-ġustizzja u għani fuq li għani fl-imħabba - qabel jinżel is-siparju fuq ħajtu.

Biss li kieku ma kienx għad-determinazzjoni ta' l-isqof **Ġużeppi Pace** (1890-1972), li f'dak iż-żmien kellu f'idejh it-tmun tad-djoċesi ta' Għawdex, forsi din il-paġna ta' ġieħ ma kienet tispiċċa qatt fil-ktieb ta' l-istorja ultra-millenarja tal-parroċċa tagħna. Dan joħroġ ċar mid-digriet tal-bażilika: *"Quibus permotus rebus, Venerabilis Frater Ioseph Pace, Gaudisiensis Episcopus, Nos rogavit ut hoc templum Basilicæ Minoris nomine ac iure donaremus"*, "Imqanqal minn dan kollu, il-venerabbli ħuna Ġużeppi Pace, isqof ta' Għawdex, talabna biex nagħtu lil dan it-tempju [ta' San Ġorġ] it-titlu u d-dritt ta' Bażilika Minuri".

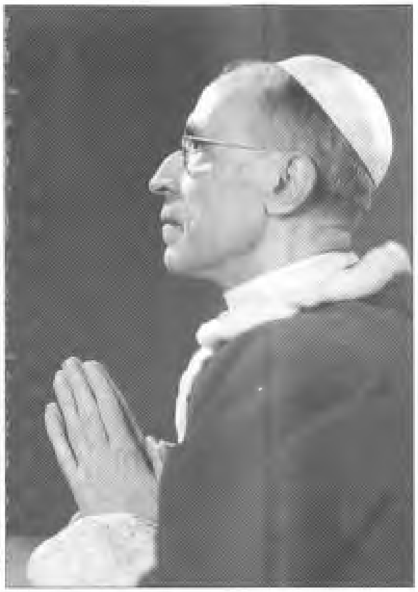

Fost ir-raġunijiet li hemm imsemmija f'dan id-dokument u li wasslu lill-isqof Pace sabiex iressaq din it-talba għall-knisja parrokkjali ta' San Ġorġ, kienu tlieta l-punti li l-awtoritajiet ta' Ruma qiesu b'mod partikulari: l-antikità tal-maqdes li *"id anno MDV iam fuisse parociæ titulo insigne"*, "fis-sena 1505 kien diġà insinji bit-titlu ta' parroċċa"; iż-żelu pastorali li minnu dejjem gawdew l-Għawdxin kollha tant li għall-bini mill-ġdid tal-knisja fis-seklu sbatax *"insulæ moderatores populusque pia cum animorum alacritate stipem contulere"*, "ħarġu flushom b'ħerqa ta' l-għaġeb il-kapijiet u l-poplu tal-gżira"; u l-ġmiel qaddis li jagħmel mit-tempju Ġorġjan *"præclarum ornamentum Victoriæ, urbis principis insulæ Gaudisiensis, atque dioecesis cognominis"*, "żina liema bħalha mhux biss tal-belt Victoria, il-belt ewlenija ta' Għawdex, imma tad-djoċesi kollha ta' dan l-isem".

F'dan ir-rigward il-pass deċiżiv ta' l-isqof Pace, biex sa fl-aħħar il-knisja ta' San Ġorġ tibda tintraddilha konfigurazzjoni prestiġjuża li tweġġaħ lill-maternità oriġinarja u lill-funzjonalità "leġġendarja" tagħha, jixħet ħafna dawl fuq it-temperament progressiv tiegħu li minn banda kien imsejjes fuq il-blat tal-fidi Kattolika u mill-oħra kien imwieżen minn kurrenti ta' tiġdid intraprendenti.

Ġużeppi Pace filfatt kien il-mexxej li daħħal lill-Knisja ta' Għawdex fl-epoka moderna. L-assolutiżmu ta' l-awtorità ekkleżjastika ma baqax mifrux bħal qabel. Anzi fil-ħidma soċjali tal-Knisja bdiet tinħass iktar minn qatt qabel iż-żiffa ta' l-inklussività, u forzi oħra fi ħdanha - anki lajċi - bdew jiġu msejħa sabiex jakkumpanjawha fl-appostolat tagħha. Monsinjur Pace reħa f'idejn il-Ġiżwiti d-direzzjoni tad-dar ta' l-irtiri, magħrufa bħala *Dar Manresa*; introduċa f'Għawdex lis-Salesjani u fdalhom l-Oratorju *Don Bosco*; fetaħ djar għas-sorijiet Karmelitani, Agostinjani u Salesjani f'bosta parroċċi tal-gżira, b'ġid kbir għall-parruċċani tagħhom; kien ta' spalla kbira għas-soċji tal-*Museum* u l-membri ta' l-*Azzjoni Kattolika*; ta l-permess biex f'Għawdex jitwaqqaf il-*Leġjun ta' Marija*, u jinfetħu wkoll iċ-*Ċentru Ta' Kana* u l-fergħat tal-*Moviment Azzjoni Soċjali* (MAS) u taż-*Żgħażagħ Ħaddiema Nsara*.

Iżda aktar minn hekk l-isqof Pace, mogħni bl-għerf u t-tjubija, kien il-bniedem li fehem sew is-sinjali ta' żminijietu u ma żammx lura milli jkun promotur ewlieni tal-progress fi gżiritna. Ftit xhur biss wara li għamel l-ingress tiegħu bħala isqof djoċesan, twebbel biex id-djoċesi jkollha l-organu uffiċjali tagħha, u bit-tħabrik tiegħu beda jixxandar il-ġurnal djoċesan *Għawdex* darba kull ħmistax, li kellu bħala fundatur u l-ewwel editur tiegħu lill-patri Akkursju Xerri OFM. Ħa ħsieb ikabbar il-bini tas-seminarju billi żied il-kmamar tas-seminaristi u tella' sular ġdid. Għamel l-almu tiegħu kollu sabiex is-saċerdot Dun Pawl Micallef jirnexxi fit-twaqqif ta' l-*Oratorju Don Bosco*, u sabiex jinbnew ukoll l-istitut ta' San Ġużepp u l-istitut *Our Lady of Lourdes* fejn kienu jiġu milqugħa trabi li ma kellhomx min jieħu ħsiebhom u bniet minn familji foqra.

Li kieku kellu joħroġ minn fomm il-papa Piju XII u l-isqof Ġużeppi Pace dan il-vers, *"iustitia indutus sum et vestivit me sicut vestimento et diademate iudicio meo"*, "ilbist is-sewwa u s-sewwa libes lili, bħal mantar u turban sarli s-sewwa tiegħi" (Ġob 29:14), żgur li ma kienx jagħmel l-iċken għajb lil Ġob li lissnu b'nostalġija għall-imgħoddi. Kemm iktar kien jixraq mela kliem Isaija l-profeta *"Et ædificabunt deserta a sæculo et ruinas antiquas erigent"*, "Mill-ġdid għad jibnu l-ħerbiet tal-qedem, itellgħu t-tiġrif ta' l-imgħoddi" (61:4) għall-arċipriet Monsinjur Mikiel Cefai, l-arċipriet Monsinjur Emanuele Mercieca, Monsinjur Franġisk Portelli, Pawlu Pace u mhux l-inqas għas-Soċjetà Filarmonika *La Stella* taħt it-tmexxija għaqlija tal-president Ġużeppi Cefai u s-segretarju Paul M. Cassar, li lkoll kemm huma bi qlubija eżemplari taw is-sehem distint tagħhom fl-iżvolġiment ta' din il-ġrajja illustri!

Jissokta fil-ħarġa li jmiss.